(MSMAFRA1: LN-NOVINY-VYROBA-BYZNYS <PRAVO> [LN-MORAVA -5] ... 07.08.17 Author:LN_LEKOK Date:04.08.17 Time:11:02)

Lafata ukázal na potíže s paušály

Řada fotbalistů se ocitá ve **sporech s berními úřady**. V Česku se nejpropíranějším stal případ sparťanského kanonýra Davida Lafaty, který v červenci rozhodl Nejvyšší správní soud.

ONDŘEJ TRUBAČ
advokát

A.C

Na úvod shrňme, oč běží. David Lafata zažádal o vydaní živnostenského oprávnění a živnostenský úřad mu jej udělil. Následně začal vykonávat svoji činnost profesionálního fotbalisty takzvaným živnostenským způsobem.

A tady je zakopán pes. Finanční úřad totiž Lafatovi doměřil daň a penále s argumentací, že profesionální fotbalista nemůže z povahy věci vykovávat svoji činnost jako živnostenské podnikání, ale jako takzvané nezávislé povolání. Může se to zdát jako hra se slovíčky, ale z pohledu dotčeného fotbalisty jde o hodně – konkrétně rozdíl dvaceti procent v rámci uplatňování takzvaných výdajových paušálů. Živnostník si může nárokovat paušál ve výši 60 procent z příjmů, při výkonu nezávislého povolání lze jen 40 procent.

Případ doputoval až k Nejvyššímu správnímu soudu, který napadené rozhodnutí zrušil. V dalším řízení bude finanční úřad muset své názory revidovat a doměřenou daň spolu s penále Davidu Lafatovi vrátit. Soud v rozhodnutí poukázal na určitou nejednoznačnost právní úpravy a vytkl bernímu úřadu logické rozpory v jeho postoji.

Úřad totiž Lafatu na jednu stranu registroval k DPH, kde je podmínkou výkon samostatné ekonomické činnosti vlastním jménem a na vlastní odpovědnost, ale následně mu ten samý finanční úřad doměřil daň s odůvodněním, že tuto činnost samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost nevykonává, a proto nenaplňuje znaky živnosti.

Účetní si hoví, poradci hudrují

Výdajové paušály jsou u živnostníků populární. Jednak jim šetří administrativu, když ve vztahu k dani z příjmů fyzických osob umožňují, že nemusí uchovávat účtenky a faktury ke každému výdaji, ale mohou náklady nárokovat paušální částkou. A jednak je to pro ně mnohdy i daňově výhodnější, protože zdaleka takové výdaje nemají. S tím souvisí i to, že samotná příprava a vyplnění daňového přiznání je v takovém případě poměrně jednoduchá záležitost a živnostník to zvládne i sám.

Paušální výdaj je závislý na druhu podnikatelské činnosti, přičemž nejvyšší činí 80 procent, nejnižší 30 procent. I když jsou výdajové paušály poměrně velkorysé, tak se objevují různé nejasnosti a leckdo jejich nastavení kritizuje jako nespravedlivé.

Dvoustý ligový gól oslavil David Lafata v duelu proti Bohemians v prvním kole české ligy. V půlce července mohl jásat i nad verdiktem Nejvyššího správního soudu, který mu dal zapravdu ve sporu s finančním úřadem. FOTO ČTK

Jako příklad si vezměme činnost účetního a daňového poradce (který kromě jiného může vést svým klientům účetnictví). Zatímco účetní si může nárokovat výdajový paušál ve výši 60 procent, daňový poradce jakožto vykonavatel nezávislého povolání si může uplatňovat jen 40 procent. A to přesto, že náročnost a výdaje spojené s jeho činností v žádném případě nejsou nižší než v případě účetního. Takových příkladů by se dalo najít víc.

Nemá smysl mít strop na zemi

Stát se nicméně snaží výhodnost výdajových paušálů omezit tím, že postupně upravuje strop, tedy maximální částku, kterou je možné u jednotlivých druhů výdělečné činnosti jako náklad využít.

U příjmů za rok 2016 byl šedesátiprocentní výdajový paušál omezen částkou 1,2 milionu korun, čtyřicetiprocentní výdajový paušál byl pak omezen maximální částkou 800 tisíc korun. V rámci schváleného daňového balíčku na jaře tohoto roku se však uvedené stropy snížily na polovinu.

Do budoucna tedy bude u šedesátiprocentního paušálu stanoven strop ve výši 600 tisíc korun. Pokud tedy bude mít daňový subjekt roční příjem vyšší než jeden milion korun, tak může jako paušální náklady uplatnit maximálně šest set tisíc. Pokud by chtěl více, musel by uplatňovat skutečné výdaje a nikoliv výdajový paušál. Výhodnost těchto paušálů se tak pro některé příjmové skupiny dost radikálně sníží.

Výdajové paušály své opodstatnění určitě mají, s ohledem na případ Davida Lafaty a srovnání paušálů u daňového poradce a účetního by ale stálo za to zamyslet se nad jejich zpřehledněním. Existence či výše stropů je pak spíše politickou otázkou. Při jejich neustálém snižování je ale třeba mít na paměti, aby se s vaničkou nevylilo i dítě.

Nebylo by jistě od věci, aby se v souvislosti s diskuzí na téma paušálů otevřelo i téma využití určitých výdajových paušálů pro zaměstnance. V některých zahraničních státech může zaměstnanec uplatnit například výdaje za odbornou literaturu nebo na své další vzdělávání sloužící k jeho dalšímu profesnímu vývoji.

V rámci určité daňové férovosti by zavedení takových paušálů, respektive možnosti uplatnění nákladů pro zaměstnance, určitě stálo za zvážení. Není totiž důvod, proč by zaměstnanec, který se rozhodne na sobě a své kvalifikaci pracovat, neměl v této souvislosti také získat určité daňové zvýhodnění, respektive měl být závislý na tom, jestli mu tyto výdaje uhradí zaměstnavatel.

Navíc by se tím alespoň trochu eliminovaly řeči o tom, jak jsou zaměstnanci ve srovnání s OSVČ biti, když ti si mohou dát do nákladů „bůhvíco“, kdežto oni nic.

Daňová privilegia fotbalistů musí skončit

Nedává smysl, aby byli profesionální fotbalisté považováni za živnostníky a danili své příjmy snížené o šedesátiprocentní výdajový paušál. Zatímco tenistka Karolína Plíšková si náklady na trenéry a cesty hradí sama, **za fotbalistu Davida Lafatu vše platí jeho klub**.

MICHAL RADVAN
docent PF MUNI

C.D

DISKUSE

STEIN

524.5 x 230.4

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

Práce profesionálních sportovců je oproti jiným povoláním specifická, a to jak fakticky, tak i právně. A je velký rozdíl i mezi fungováním sportovců v individuálních a kolektivních sportech. Tenista nebo atlet sportuje pod svým vlastním jménem, sám si vybírá turnaje, kde bude hrát, místa a časy tréninku, sám nese náklady na trenéry, maséry, psychology, materiál, letenky i ubytování.

Oproti tomu fotbalisté, hokejisté či basketbalisté mají obvykle uzavřen vztah jen s jedním klubem. Ten jim stanoví veškeré povinnosti, tréninkové jednotky, regeneraci, najímá trenéry a celý realizační tým. Ve světě je i z tohoto důvodu obvyklé, že sportovci v kolektivních sportech mají uzavřen pracovní poměr s klubem a jsou tedy jeho zaměstnanci.

„Mou živností je kopaná“

V Česku je to ale jiné, profesionální sportovci v kolektivních sportech jsou osobami samostatně výdělečně činnými. Mezi sportovcem a klubem je uzavírána takzvaná profesionální smlouva, kterou české právo blíže neupravuje.

Proč tomu tak je? Důvodem je primárně výše daní a odvodů na sociální a zdravotní pojištění. Forma OSVČ se vyplatí oběma stranám. Sportovec dostane od klubu nezdaněnou odměnu. Sice si pak sám musí zpracovat daňové přiznání a odvést daň, ale může si od příjmu odečíst vynaložené náklady, což v případě zdanění zaměstnanců není možné.

Ale jaké jsou tyto reálně vynaložené náklady? Praní dresů, náklady na cestu za zápasy a na tréninky, na stravu, ubytování? Bývalý žižkovský a teplický záložník Jiří Sabou si jako výdaj vykázal dokonce i odměnu agentovi, který pro něj měl vyjednávat angažmá v Barceloně, Manchesteru či Monaku. Protože ale velkokluby o žádných jednáních neměly ponětí, věc se dostala až k Soudnímu dvoru EU.

Je jasné, že profesionální sport není úplně typická práce, takže na něj nelze uplatňovat všechny instituty pracovního práva, typicky výpovědní důvody či přesčasy. Nejvyšší správní soud (NSS) ostatně již v roce 2011 řekl, že profesionální sport nelze jednoduše podřadit pod pojem „závislá práce“ podle zákoníku práce. Uzavírání i jiných než pracovních smluv mezi sportovci a kluby proto nemůže být považováno za protiprávní.

NSS odůvodnil možnost profesionálních sportovců působit jako OSVČ mimo jiné tím, že se jedná o dlouhodobě akceptovanou praxi. „K odklonu ní by musel existovat velmi silný důvod, spočívající například ve výslovné změně zákonné úpravy. Jinak totiž lze argumentovat i prostřednictvím určité míry normativní síly fakticity,“ uvedl soud. Tento závěr však považuji za nesprávný. Pouhá skutečnost, že se něco děje protiprávně delší dobu, přece nemůže znamenat, že se takové chování dostane do souladu s právem.

Přednost obsahu před formou

Berní správa se bohužel podřídila verdiktu NSS a sportovce v kolektivních sportech nadále nepovažuje za osoby mající povinnost zdaňovat své příjmy ze závislé činnosti *(tento pojem daňového práva je přitom širší než závislá práce podle zákoníku práce – pozn. aut.)*. Místo toho dovodila, že se jedná o „nezávislé povolání“.

A právě k tomuto se vyjadřuje rozsudek NSS ze 13. července 2017 v kauze Davida Lafaty. Postupy finanční správy za správné nepovažuje. V tomto směru musím dát soudcům za pravdu: neexistuje legální definice pojmu „nezávislé povolání“. By by teoreticky mohl být výkon profesionálního sportovce v kolektivním sportu považován za nezávislé povolání, zcela jistě není možné daňový subjekt nutit, aby zvolil způsob zdaňování vhodnější z hlediska fiskálních zájmů státu *(živnostník může uplatnit vyšší výdajový paušál – pozn. aut.)*.

Naprosto se ale nemohu ztotožnit se závěry NSS ohledně zařazení činnosti profesionálních sportovců mezi živnosti. Soudci v aktuálním rozsudku uvádějí, že hráčská činnost pro sportovní klub může být zakotvena smluvně, a to jak formou samostatné výdělečné činnosti, tak formou pracovní smlouvy, proto je třeba vždy vycházet z obsahu smlouvy.

A právě v této poslední části věty spatřuji rozpor s daňovou zásadou priority obsahu před formou. Jinými slovy: není rozhodující, jak je nastaven smluvní vztah po formální stránce, ale je nutné vymezit skutečný charakter činnosti. Soud sám konstatuje, že znaky živnosti (soustavnost, samostatnost, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku) jsou s výjimkou prvního a posledního prvku potlačeny.

Považuji za důležité zdůraznit rozdíl mezi individuálními sportovci a sportovci v kolektivních sportech. Je třeba objektivně dodat, že ne všechny příjmy sportovců nutně plynou od klubu. Hráč může mít uzavřenu celou řadu dalších smluv – například na základě sponzorské smlouvy obouvá výrazně barevné kopačky dané značky. Tyto příjmy by byly obvykle zdaňovány v rámci příjmů ze samostatné činnosti, tedy ze živnostenského podnikání.

Plíšková versus Lafata

Na základě výše uvedených tvrzení se domnívám, že poměr sportovce v kolektivním sportu a klubu je poměrem obdobným poměru pracovněprávnímu, služebnímu nebo členskému. Příjem by tudíž měl být zdaněn jako příjem ze závislé činnosti. To ostatně vyplývá i ze staršího rozhodnutí NSS z 1. června 2005, které odkazuje na zásadu priority obsahu. Jinými slovy, při uzavření profesionální smlouvy není důležité, jak je pojmenovaná a podle kterého zákona je uzavřena, ale co je jejím obsahem a jaká jsou práva a povinnosti smluvních stran.

Soud tehdy také vymezil jako důležitý znak takového poměru jeho trvající povahu. To je přitom v přímém rozporu s názorem vyjádřeným v rozsudku Lafata, který zmiňuje, že povinnost dbát pokynů má i každý řemeslník, jelikož musí dbát pokynů objednatele.

Jsem si vědom, že můj názor nebude sportovci ani kluby podporován, nebo znamená, že danit je třeba veškerý příjem zvýšený o částku na sociální a zdravotní pojištění, kterou je z těchto příjmů povinen platit klub jako zaměstnavatel. Naopak pokud připustíme, že sportovec v kolektivním sportu je živnostník, pro klub zde nevzniká povinnost hradit žádné daně ani pojistné a sportovec zdaní jen rozdíl mezi příjmy a skutečnými, či spíše paušálními výdaji ve výši 60 procent příjmů.

Z toho všeho plyne jeden podivný paradox. Na jedné straně světová tenisová jednička Karolína Plíšková jako živnostnice zdaňuje rozdíl mezi příjmy a výdaji – na odměny svému týmu, letenky, ubytování, rakety, míčky nebo oblečení. Na straně druhé fotbalista David Lafata zdaní své příjmy snížené o šedesátiprocentní výdajový paušál, přestože skutečné výdaje nejspíše nemá, respektive jsou hrazeny pražskou Spartou.

To je přece nerovné postavení! Vyvstává dokonce otázka, zda nedochází k legalizaci švarcsystému, zda by třeba i vysokoškolský učitel nemohl být živnostníkem...

Chyba není tentokrát na straně zákonodárce, ale v nesprávném výkladu soudu. Nejsem zastáncem častých novelizací, ale v tomto dílčím případě připouštím nutnost vymezit a sjednotit postavení profesionálních sportovců a jejich zdaňování pravděpodobně novým zákonem o sportu.

Do té doby by měla berní správa reagovat na judikaturu soudů a do základu daně zahrnovat veškeré příjmy, kterých poplatník dosahuje, včetně nepeněžních příjmů. V případě fotbalisty Davida Lafaty tedy i hodnotu jeho dresů, kopaček, letenek, ubytování v hotelech, stravování, masáží… To vše si totiž musí Karolína Plíšková hradit ze svého.